

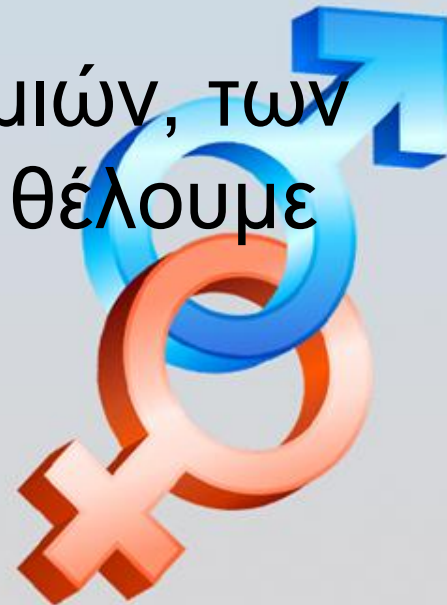
Έμφυλες Ταυτότητες και Εκπαίδευση

(Μάθημα 12)

Φεμινιστική Παιδαγωγική

Θεωρία για την διαδικασία της διδασκαλίας
– μάθησης που οδηγεί την επιλογή μας για
πρακτικές μέσα στην τάξη δίνοντας
κριτήρια για την αξιολόγηση
συγκεκριμένων εκπαιδευτικών
στρατηγικών με όρους των επιθυμιών, των
σκοπών και αποτελεσμάτων που θέλουμε

Εκφάνσεις του φεμινιστικού παιδαγωγικού έργου

✓ 1970

Νεοφιλελεύθερη προσέγγιση:

«γυναικεία οπτική» στην έρευνα

Βασικά στάδια αναφοράς στο σχεδιασμό
διδακτικής μεθοδολογίας:

- ❖ Ενδυνάμωση
- ❖ Κοινότητα
- ❖ Κοινωνική δράση
- ❖ Αντανακλαστικότητα

Νεοφιλελεύθερη προσέγγιση (συν.)

3 παράμετροι στην εκπαίδευση:

- ① παρεμβάσεις στα αναλυτικά προγράμματα
- ② παρουσίαση της ανεπαρκούς αντιπροσώπευσης των γυναικών στις υψηλότερες θέσεις
- ③ εντοπισμός των έμφυλων προκαταλήψεων

Προσέγγιση με ριζική αλλαγή ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΟΜΩΝ

Β' Κύμα φεμινισμού (μαρξίστριες)

Πατριαρχία = πρωταρχική αιτία της
καταπίεσης των γυναικών

Ζητούν

- ☞ αλλαγή του αναλυτικού προγράμματος
- ☞ απαλλαγή της εκπαιδευτικής κουλτούρας από την ανδρική ηγεμονία
- ☞ ανάπτυξη νέων κοινωνικών δομών

Υποστηρίζουν ότι:

Το σχολείο διαμεσολαβώντας μεταξύ οικογένειας και αγοράς εργασίας ενισχύει τα στοιχεία της έμφυλης διαπαιδαγώγησης των κοριτσιών προετοιμάζοντας τα για εργασία αντίστοιχη του φύλου τους

Διαφορές νεοφιλελευθερισμού- μαρξισμού

Φιλελεύθερη → μπορεί να βελτιωθεί η
θέση των κοριτσιών στο υπάρχον
εκπαιδευτικό σύστημα

Μαρξιστική → ριζοσπαστικός
μετασχηματισμός

Ομοιότητες νεοφιλελευθερισμού-μαρξισμού

Αντιμετώπιση της μαθήτριας ως ενιαίας και
οικουμενικής κατηγορίας

Εκφάνσεις του φεμινιστικού παιδαγωγικού έργου

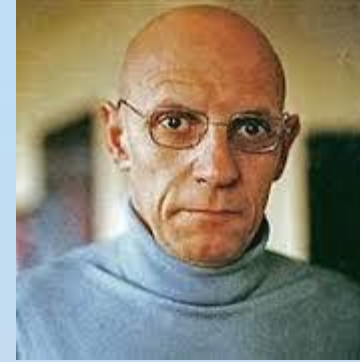
✓ 1980

α' μισό: Μαύρος φεμινιστικός παιδαγωγικός
λόγος (διαμόρφωση πολιτικής της
διαφοράς)

β' μισό: Φεμινιστική κριτική παιδαγωγική
(διαφορετική από την κριτική παιδαγωγική)
(διαμόρφωση πολιτικής της ταυτότητας)

Φουκώ

Άνθρωποι = υποκείμενα δημιουργημένα
από συστήματα και δίκτυα εξουσίας
δεν κατέχουν μια μοναδική δική τους
ταυτότητα

επαναπροσδιορισμό των σχέσεων των
φύλων

Διαφορές από άλλες εκφάνσεις φεμινιστικού παιδαγωγικού λόγου

Απόρριψη **κάθε** μορφής καθολικότητας σε
επίπεδο της γυναικείας χειραφέτησης

Απομάκρυνση από κάθε ριζοσπαστικό
μετασχηματισμό του παρόντος

Εκφάνσεις του φεμινιστικού παιδαγωγικού έργου

✓ 1990

Μετακριτική παιδαγωγική

Εκπαίδευση ← ποικίλα πολιτιστικά
↓ συμφραζομενα

μοχλός για το θρίαμβο της διαφορετικότητας

Ακραία αποδόμηση ταυτοτήτων

Elizabeth Ellsworth

Σκοπός της εκπαίδευσης:
καλλιέργεια της ικανότητας της συνεργασίας
μέσω των διαφορών

Η κατηγορία γυναίκα θα πρέπει να διαλυθεί,
να διασπαστεί

Βασικά μεθοδολογικά εργαλεία Φ.Π. 3^{ης} φάσης

- Αναστοχασμός
- Αφήγηση
- Αυτοβιογραφία

- Η φεμινιστική θεωρία έχει ως στόχο να μελετήσει τον ρόλο των γυναικών στην κοινωνία
- Η φεμινιστική παιδαγωγική βασίζεται πάνω στην φεμινιστική θεωρία

Η φεμινιστική παιδαγωγική θέλει να δημιουργήσει ένα συμπεριληπτικό, πιο δημοκρατικό περιβάλλον μάθησης

- Η φεμινιστική παιδαγωγική δεν ασχολείται μόνο με το ρόλο των γυναικών στην κοινωνία αλλά επίσης και με τις καταπιεσμένες και περιθωριοποιημένες ομάδες

4 αρχές Φ.Π.

- 1) ενδυνάμωση του ατόμου
- 2) το σχολείο γίνεται μία κοινότητα
- 3) κοινωνική δράση – δράση στην κοινωνία (αλλαγή)
- 4) αντανακλαστικότητα

Φεμινιστική παιδαγωγική και το άτομο

- Το άτομο ενδυναμώνεται μέσα από τον αναστοχασμό και την κατανόηση του ρόλου του στην κοινωνία.
- ανάπτυξη της φωνής των μαθητών
- συγκεκριμενοποίηση των αξιών
- δύναμη ως ενέργεια, ικανότητα και δυνατότητα παρά ως κυριαρχία → ενδυναμωση

Φεμινιστική παιδαγωγική και το σχολείο

- Το σχολείο γίνεται μία κοινότητα με βάση τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά του κάθε μαθητή
- βασίζεται σε σχέσεις των συμμετεχόντων
- ενθαρρύνονται να ασχοληθούν ελεύθερα με την ανακάλυψη
- Θέλει να εμπλέξει τους μαθητές σε πολιτικές συζητήσεις για την δικαιοσύνη σε σχέση με τα φύλα

- πρέπει να μπορούν οι μαθητές να εμπλακούν σε δράσεις για να βοηθήσουν στην λήξη της καταπίεσης

Ρίζες: Paulo Freire: κριτική παιδαγωγική

Φεμινιστική παιδαγωγική και διδασκαλία – μάθηση

- προωθούν την κοινωνική αλλαγή ➡
Δείχνουν την καταπίεση παραγκωνισμένων ομάδων

Ενδυναμώνουν τους μαθητές να σκεφτούν κριτικά

Δημιουργούν ένα περιβάλλον συνεργατικής διδασκαλίας μάθησης

Ενημερώνουν για τις πολιτικές δομές κυριαρχίας του κόσμου

Ο δάσκαλος γίνεται το μοντέλο ενός
φεμινιστικού αρχηγού

Αναπτύσσεται η ανεξαρτησία του μαθητή και
η κριτική του σκέψη μειώνοντας την
εξουσία του δασκάλου στην τάξη

Φανερώνεται ο σκοπός του αναλυτικού
προγράμματος και η πατριαρχική φύση
της τάξης

Η δύναμη η εξουσία διαμοιράζεται

Τελικά μία τάξη που βασίζεται στην
φεμινιστική παιδαγωγική είναι μία
κοινότητα μαθητών όπου η δύναμη η
εξουσία είναι διαμοιρασμένη και όπου οι
συμμετοχικές δημοκρατικές διαδικασίες
βοηθούν τους μαθητές, τους
μαθητευόμενους να αναπτύξουν την
ανεξαρτητοποίηση τους

- Χρησιμοποιούνται ημερολόγια και εργασίες αυτοανάκλασης ως ένας δρόμος για τους μαθητές να προκαλέσουν το δικό τους τρόπο σκέψης και να εξερευνήσουν νέες ιδέες
- Χρησιμοποιούνται δημοκρατικές πρακτικές

Η εφαρμογή Φ.Π. μέσα στην τάξη

- Ανακάλυψη από τους μαθητές
- Αφήστε και ενθαρρύνετε την ανάλυση και ερμηνεία
- Χρησιμοποιήστε μικρές ομάδες
- Αλλάξτε την αίθουσα (όχι δασκαλοκεντρική)
- Αμφισβητήστε την έμφυλη γλώσσα

Οι βασικές αρχές Φ.Π..

1. Έμφυλη φύση της εκπαίδευσης
2. Εξουσία – δύναμη.
3. Κοινότητα εκπαιδευομένων-
μαθητευόμενων.
4. Το προσωπικό και τα συναισθήματά στη
μάθηση.
5. Παράγοντας – μέσον – ενέργεια
6. Ηγεσία – κοινωνική υπευθυνότητα.
7. Διαφορά και ποικιλομορφία.

Έμφυλη φύση της εκπαίδευσης

Οι σχολικές πρακτικές, είναι έμφυλες,
ιεραρχικές και καταπιεστικές →

Έμφυλη δικαιοσύνη και να ξεπεραστεί η
καταπίεση

Οι κοινωνικές σχέσεις έχουνε να κάνουνε με
το φύλο → όλοι οι κοινωνικοί θεσμοί και οι
δομές έχουνε να κάνουνε με το φύλο

Δύναμη – εξουσία

- δύναμη/εξουσία, ως ενέργεια, ικανότητα και δυνατότητα παρά ως κυριαρχία
- μοιρασμένη δύναμη παρά δύναμη που καθορίζεται με την παραδοσιακή έννοια της κυριαρχίας
- μαθητής είναι συνμαθητής

Μέσο

- Ο δάσκαλος είναι Συνμαθητης
- κάνει συλλογική διαπραγμάτευση, όχι η εξουσία της γνώσης
- Είναι το μέσο για την ανακάλυψη

Κοινότητα μαθητευόμενων

- Τάξη = Κοινότητα
- αυτονομία του εαυτού και ταυτόχρονα αμοιβαιότητα

Σύνδεση, συνεργασία, κοινότητα

- απελευθερωτικό περιβάλλον
- Τάξη = άτομα που συνδέονται με αυτήν σε ένα δίκτυο σχέσεων με ανθρώπους που ενδιαφέρεται ο ένας για τη μάθηση του άλλου καθώς και για την δική του μάθηση

Προσωπικές αξίες και συναισθηματικές εμπειρίες

- Δάσκαλος: θέτει ερωτήματα και αναλύει την εμπειρία των μαθητών
- περιεχόμενο του μαθήματος: συνεχή αλλαγή
- περιεχόμενο του μαθήματος σε αλληλεπίδραση με τις ζωές των μαθητών

Ηγεσία – κοινωνική υπευθυνότητα

- Η ηγεσία συνδέεται με την κοινότητα και με την ενδυνάμωση
- Η κοινωνική αλλαγή δεν συμβαίνει μαγικά αλλά από την ενεργητική ενεργή άσκηση του μέσου είτε αυτό κατευθύνεται προς εμάς είτε προς τις δομές

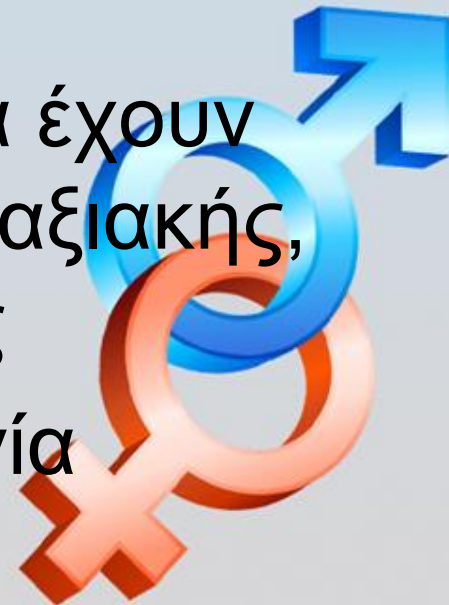
- Οι μαθητές γίνονται οι ίδιοι πράκτορες
- Οι δάσκαλοι δημιουργούν τους τρόπους ώστε οι μαθητές να κατευθύνουν, να διευθύνουν την δική τους μάθηση.

Διαφορά και ποικιλία

Διαφορά, (πού τοποθετούμε τον εαυτό μας), και η ανάγκη να αναγνωρίσουμε τις συνέπειες της υποκειμενικότητας ή της ταυτότητάς για τους δασκάλους και μαθητές είναι κεντρικό στη Φ.Π.

- Οι φεμινιστές δάσκαλοι πρέπει να έχουν γνώση της δικιάς τους έμφυλης, ταξιακής, και διαφυλικής υποκειμενικότητας
- θα νομιμοποιήσουν την πολυφωνία

Ισότητα

Δεν σημαίνει την κατάργηση όλων των διαφορών μεταξύ των ατόμων.

Δημιουργεί νέα στάνταρ τα οποία περιλαμβάνουν και υπηρετούν τις διαφορές

«Η τάξη, με όλους τους περιορισμούς της, παραμένει ένας τρόπος δυνατότητας. Σ' αυτό το πεδίο δυνατότητας έχουμε την ευκαιρία να εργαστούμε για ελευθερία, να απαιτήσουμε και από τους εαυτούς μας και από τους συντρόφους μας, ένα άνοιγμα μυαλού και καρδιάς που θα μας επιτρέψει να δούμε την πραγματικότητα ακόμα και συλλογικά να φανταζόμαστε το για να κινηθούμε πέρα από τα σύνορα, την υπέρβαση. Αυτή είναι η εκπαίδευση ως η πρακτική της ελευθερίας» bell hooks

